

8. Декабря 1910 г.

پىشىمى ئىل

۱۳۲۸

۱۷ دىجى

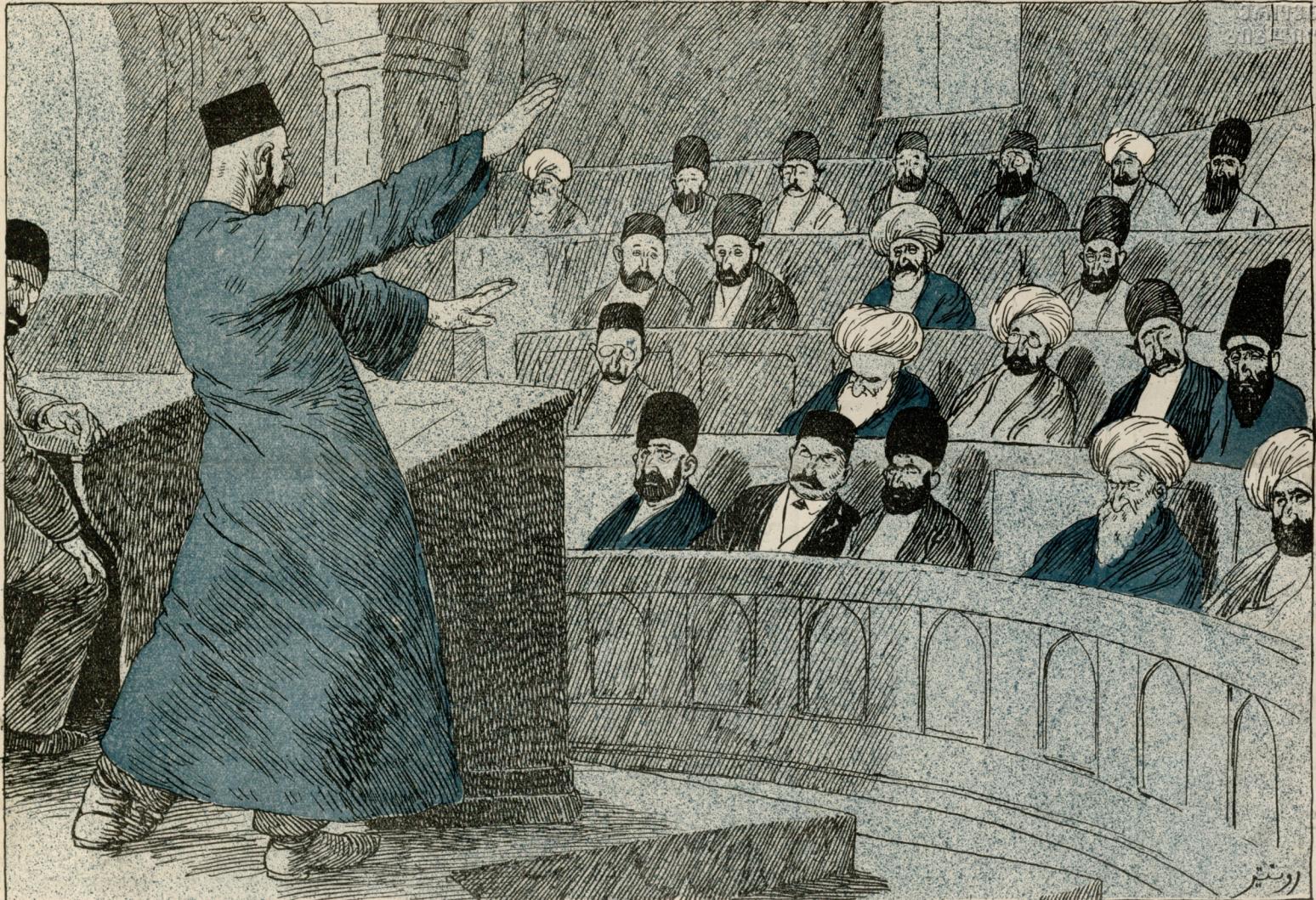
ئەمەن بۇ زەڭىزلىرىنىڭ
ئەمەن بۇ زەڭىزلىرىنىڭ

ملا ناصىر الدین

№ 39. Цѣна 12 к. МОЛЛА НАСРЕДДИНЪ

قىمتى ۱۲ قىك ۳۹

ایران پارلمانیتنه ناطق حاجی سید نصرالله.
(نططقه صورتی همین نزدیک)

جلفا — بورا قسدینسه لریندہ ایران چنونیکاری ایچون قریدیت آچیلدی، بو شرطیله که او نیفورمەرى اوستنریندہ اولسون.

وئند — آخوند مەھمەسدن اوغۇرلۇمش مىجىت دعالىرى وينما پوليسى طرفىن آخىتارىلوب، اورادە چوخدان بەرى مسافر اولان كابلا مەمەلىنىك تۈرپاسنە تو تولمىشىر. مەذۇرك خىالى همان دعالىرى سویيە يوپۇب ایرانك تازە نايىپ سلطەسى ناصلەتكە ئېچىر تمك ايمىش كە بلەكە اوڭا ايراندە هېچ اولماسا بىر فراشاشىلىق منصبى تاپسون.

جلفا — ایرانك گومرىيگەنڭ تحويلدار (فاسىپر) ينك دورت مىن تومەنە قدر پۇنى آپاران روس قىزلارىنى دردست اينىك ایچون گومرىيگەن باش فراشى روسييە حركەت ايندى:

عشق آباڭدەكى آغا!!!

سن الله بىسى، سن پىرە بىسى، يانى او قدر ايلەجىكسن كە آخردە ايشلەك اوستىن لاب آچاجاقلار؟ بىرچە شماخىنى يادگە سالسانا، آخر بىس دىگل؟ والله آخردە سندن بىر پارە مسئلەلر سورو شارام، لاب مات قالارسان كە، بو ملا بىو مسئلەلر ئاردان يىلىر؟ مندە سوروشماسام اوزگەلرى سوروشارلار. بىردىن بىرىسى سندن سو روشار كە: جناب آغا! شماخىدە او عورت كە تۈنە ئيدوب گىلىدى گىردى سىزىڭ ايووه. سورا نە اولدى كە سىزىن قاچوب فاھشە خاندە لوطى پوتسى يە پناھ آپاردى؟ آ كىشى داها بىس دىگلىمۇ؟ تازە دىدىكەرگى منه يازمىشىلار، نە فايىدە كە كاغذى ايتىرمىش، احوالاتىدە يادىمدان حىيخوب، خوشبخت اولدى.

جومىرى

«گونش» ئى ۷۰ مەجي نەرەسندەكى تازىبانە يە جواب:

عثمانلى دىلى جونكە لسان ادبى در اولدر كە اونى آشىدا يىلمىز يوقسە اونى «ترکە ايلەك ترجمە» لفظى منطقە غلطىر بىلە شى هېچ اولا يىلمىز (فضول)

رحيم خان كوسوبمىش

طهراندىن حىكمەت طرفىن بىر گونلەر تىلىسى بىر فرج افزا تىلغرام گلوب، تىلغرامك مضمۇنى بودر كە: «بىر نوع رحيم خاندان سوروشولسون گورك كە نىدە بىزدىن كوسوب گىدوب، اگر ممکن ايسە بىزىلە صلح اىتنىن، بىر تىلغرام يىتشجىك تىلىسىن مىخوص بىر خان گوندرىلوب كە گىدوب گورسون رحيم خان بىزدىن نىدە «كوسوب» ايندى بىز نە ايلەك كە بىزىلە يارىشىسون؟

ادارەدىن: قىرڭىز جاتلاسون حاجى ملا محمد على، دىدى: «با يلا با يارون دېقان! م م من اولۇم، من نە دىيۇم كە ارمى اولۇم?...»

سوپۇق

جديد اوزرە آچىلان مكتب لىرىڭ نفسى، جماعىتى تعليم تۈرىيە بارمسىنە گوزل اقداماتلارە هوسلندرىگى، بىر پارە شرعى مسئلە لەردىن، مثلا: حاض، فناس، حىممەت و تىلىدىن بىح ئيدوب، تازە عرصەدە گىن ساققال سىز جوانلارڭ لامذهب و بىدىن اولمالارىنى و شايىر بىر طور سىاسى و فنى مقالەلر يازىۋە نىز اينىك اولا جاقدر. دونن همين بىر فوقالذىك داڭلار «ادب» مكتبىنە گلوب شاگىردىلەن ئاخوندلاڭ آرتق خوشە گىلىدىگىنەن، اوز كىسە فتوتلەرنىن هەواشاغە بىر عبا و بىر عمامە آلماق ایچون بىر مبلغ احسان بىر يوردىلار. تعجب بودر كە بىر جانبىرلىك بىر طور هەمتلىرىنى و بىلە گوزل اقداماتلارىنى عوضىنە «گونش» غازىتەسندە نوروز على حاجى خليل اوغلى ستون يارىم بىر احوالات يازىۋە بىر ملا لارى بى آبرو ايدىر.

نوروز على حاجى خليل اوغلەنە چوخ عايب اولا!....
«بامبولي»

لۇغرى يۇخى

كىچىنلەرده بىر گىچە ارس زادە ياتوب يوخى دە مەرخوم شاه عباسى گورىر، شاه بونا دىبور كە: ملا هېچ راضى دەلم كە من قويىدېم موقوفاتدان مكتب تەميراتەنە خرج اولۇسۇن، چالىشكەن يىضەلر ويرىڭ كە مەnim پوللارىم يىچە وار ايلەدە قالسۇن بانڭدە. ارس زادە جانبىرلىرىدە يوخى دە بىلە جواب ويرىر كە: قىبلە عالم، مەnim دە (تصورم) بودر. بۇ واقعە يە ئىكى نفردە شاھد وار. قۇدرە مالى

قافقان خېرلىرى

اور دوباد — وئند كىندىدىن بىر آخر گونلەرde ھېجانلى خېرلىرى گلەمكەندر. آخوند ملا محمد باقرڭ مەحکەمەسندن بىر چوخ لازىلى شىلەر اوغۇرلۇنىلار. او جملەدىن آخوندلاڭ ئىكى يوز باغانلى مىجىت دعاسىنى اوغۇرلىۋىلەر. بۇڭما جەت آروادلار اولرى ايلە يولا گىتىلوب بوشانماگە حاضرلاشۇرلار. جونكە دعالى اوغۇرلۇناندان مىجىت و مودت قطع اولمىشىر. بوندان علاوه آخوندلاڭ «جامع الدعوات» كتبىي اوغۇرلۇنىيە ایچون بىر چوخ كورپە اوشاقلارە هەمزاد بىلى دەگوب و شهرەن مختلف يېلىنىتمە جىن، شىاطىن گورونور، آخوند كىندە اون گونلەك اوللىتىما توم ويرىش، اگر اون گونه ئىكى شىلەر تاپو لىماسە، آخوندلاڭ حكىي ايلە جىن لە كىندى آتەنە تو تاجاقلار.

نېخچوان — مەحرم آلىي ياخونلاشىدىغىندەن نېخچوان مرئىيە خوا نلارىنىن بىر نەرى قىلاق دېشلىرىنىن بىرىنى بىر ماھى دلاكە ويروب چىكىرىمىشىر. جونكە مېرىدە سەگاھ زىنگولەسى وورماق ایچون قىلاق دېش مانع اولۇر.

دونن همان تازە سېلىقىلە اوخوماڭ رسم اقتتاحتى مەرسىدە جىاب، حضورىنىدە باشە گىلىدى. آخوندى هە طرفىن آلقشادىلار، خصوصاً مسجد دەكانلارىنىدە اولان باققال جىگەسى.

البیات

هاردا وار نازلی بچه خادم دربار ایدیرم
قاضی ده اذن ویریز زور ایله بی عار ایدیرم
سورا بر (جین) ده ویروب ملته سردار ایدیرم
سس چیقارسه آتسی، جسنه گرفتار ایدیرم
دوگدوروب، سوگدوریرم، زندانه سالدیریرام
بعضی سین باسدیریرام، بعضی سنی آسدیریرام

کیچن ایل فتنه لی سوز اور تالغه آتدیردیم
شیعه نی سنی لره ظلم ایله دوغراتدیردیم
سنی فی شیعه لره چو خلوجه تاپداتدیردیم
بو سیاق ایله عمومک باشند قاتدیردیم
(اکرم الضیف)ی (*) دخی ضیفلره قاندیرتدیم
اول دوروب اوزلرینی، مال لارینی یاندیرتدیم
مصلحت شیمدی بودر ملا دخی فکر ایله
بو (پالیتقا) نی بیلوب رعیتمه ذکر ایله

(*) اکرم الضیف ولو کان کافرا.

» خور تدان بک «

سزه نه مول دایی کیم من گزیرم شهرلری?
(پاراخود) لار میندیرم سیر ایدیرم بصرلری
گاه دریای سیاهی، گه اوافق نهر لری
یا که جان هریلورم یوق ایشیمک تهرلری
پول منیدر سیازه نه دخلی که من پایلیلورم?
(ساراتوف) قزلارینی قصرده مهمانلیلورم?

یاز مسان چوق دفعاتیله که بی عارم من
گزیرم رو سیه نی عاشق دیدارم من
خوب رو آختاریرم بسکه خریدارم من
نه ایدیم بس آ کیشی؟ درده گرفتارم من
وار ایکن فرصتمن الده بچه باز لق ایدیرم
(آل قاجار) قویان یولدی دوتوب من گیلیرم

یاز ما کیم شهرلریم مزله در یا که کیف
ملتیم هپسی فقیر، جمله سی ییمار و خریف
باور اینتمه، نیچه شهریم وار عموم! خیلی لطیف
(چارجو)، (گرمنه) و خاصه (یخارای شریف)
بو شهرلرده نیجه (آتنا) ایلن «تانس» ایدیرم
او بکا یوق، بن او گما قاج دفعه «ریورانس» ایدیرم

دم غنیمت دی جانم، عصر من ایندی پیس اولوب
پیزهونک (مم مد علی) ظلم ایله (ریبی) دن قوو و لوب
او هیند (اوستا حمید) زندانه، جسنه سو قولوب
(پور تقال) ده نه بیلیم مجلس جمهور قورو و لوب
گورورم نوبه مکا چاندی بونی من قانیرام
گله جک گونلریمی فکر ایلیوب اودلانورام

زابر اندان

مبارک آخوند میر حبیب آغا ایله ملا
عابدین خناباری، زابر ات جماعتک فلاکت زده
حالی نظره آلوب، همت قایشی بیللرنه با غلیوب،
زابر ات کنندنه مسلمان دیلنده «طهارت» آدینه
بر غازیت ویرمکدن او تری حکومته عرضه

سلمان عمری او لاندہ ایو ده قوللوچی روایتی.

روس خانی آلاندان صکرہ قوللوچی بو اولدی.

بر شهرده ب قو نسلخانه عمل جاتی. (تفعیلی همین نمره ده)

تافدا ایاغی چوپه ایلیشوب تپه‌سی اوسته دوشور مازوت بوشقاسنه،
جماعت توکولوب بر نوعلله آغانی بوشقادان چیخار دیزلىر، آنچاق
مازوچى صو ايله يووب تمىزلمك ممکن اولمادىغىندن آغاڭاڭ باشى
ھەلە مازوتلى قالور، دىيلەمگە گوره ساققالى لاب ويجدن چىخوب،
ئايچى اولماقدان باشقە بر شىئە ياراماڙا، شهر بويوك هيچاندەدر،
ھەرىك بونك نه ايله تمزلەمگىنىڭ چارەسىنى بىلوب، تىزلىك ايله
خېر وىرسە آغانىڭ قرمۇزى ساققال مەيدىلىرى طرفىدن بويوك مۇرمۇتە
چاتاجاق.

(باش مرید)

دگل نا

بیلدیر جمعه‌لرده دکان آچمازدی جماعت
صد شکر بو ایل قالدیریلو بدر بیله بدعت

هر ايلده مسلمان ايده گر بونجه ترقى
بر آز ڪيچر عالم دير احسن ييله ملت
(جووه لlaghi بك)

موقعی مدیر: محمد علی صدقی زاده.

اعلانلار

مختصر

گوندیریلک بزیم شکاللى قاتالو قمزى ایلیوزونك و تیکیش ماشینا لرى و غرامافونلار خواهش ایدنلار بو آدریسە رجوع ایتملیدرلر:

Торг. Домъ. „Х. Финкельштейн“
Берлинъ, Кант. ул. № 120
H. Finkelstein, Berlin Ch. Kantstr 120

گور دیگی که داش داشیندی، آغاج چیلیدی، دیوار تیکیلوب مکتب حاضر اولدی.

هله مکتبدن باشمه بر جمعیت خیر بهده دور تیکیلیار (جمعیت خیر به گور دیگی خیر ایشلریده اثبات ایتمگی اوزلرینه (اغشاکهین) یلی، ایندی تمام اوچ ایلدر که او مکتب قارالوب قالوب اور قالقمه، یایدا قوشلار سقامیلار اُوستنده یووا تیکیرلر، قیشداده سیچانلار اُمید ایولری در، گونلرینی اور اده کیچیروب اورانی تیکنلر اُ عمر لرینه دعا ایدیرلر.

(جانباز)

تیلغراف خبر لری

اورینبورغ — معلوم اولدی کہ غراف ل۔ ن۔ تالستوی ادیبلر آراسنده مشهور و ایندی یہ قدر پنهان اولان «دمیر اوژوک» فی وفاتدن بناق یادکارلق ایچون «دین و مشقت» مجموعہ سینک ادارہ سنه گوندروب۔

استانبول — مجلس مبعوثان ده یونان مبعوثان ندن (یوزیوس)
»دو، یشکنده بیچ« ناخو شلغنه دو حار او لمشد.

باڭو — مەرمىن دىستەلەرنىدە بالاجا اوشاقلار ئە دانا درىسنىن
قايرىيالان بالابانلارە گوجلىرى چاتمادىيغىندان اوشاقلار ئە آفالارى يېغىلوب
موسىقىي كار خانەسەنە اون مىنە كىمى بالاجە و يونگول بالابانلار
زاقاز وېرۇبلە:

قبه — غراف تالستویک وفاتی مناسبیله جاننه قصد ایدن ملا
 حاجی بابا هله گنه ناخوش یاتیر.

خوا — بو گونلرده بورانک روحانیلری زمانه‌نئك تقاضاسنی فظره آلوب،
أصول جدید مكتبى آچيلماعى و شهرئۇ بىر پاره يىرلىرنىدە قرائت
خانە بنا ايتىمكى و نىچە يىرده مرىضخانە قاييرماعى و بو گونه مسلما
غىلارئۇ ترقىاتىنە دايىر چوخ مطلبلىرى مذاڪىرىه اولوندى. بو ايشلەرە
ياشلاماماشىدىن قباق قطع اولوندى كە قباقجه زيارتكاھلارى، قىندر
خانەلرى و قىرىستانلارى رىيمونت ايلەسونلار.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

عشق آباد — قوربان بایرامنگ آخشمی فاضل. شهیر سید سید محمد آغا اوز ایویندہ اگلشوب ملتک ترقیسی يولنده قلمه آلنان **ڪتابلاری** مطالعه اینتمگه مشغول ايمش، از قضا چراغك فقط قورتاري، آغا نوکري چاغرير که گيدوب نفت آلسون، آنجاق اودا گيدوبimes حمامدن خانمك بوخجانسي گنورسون. آخرده آغا ما علاج قالوب نفت قابني اوزى گوتوروب گيدير، نفت دکاته چا

منه همیشه غازیتلرە باخاندە گوریم کە باسکوده «نشر معارف» جمعیتى خلقى ایشیقلادىرماگە دورت اللى چالىشىر، گنجە «نشریات» جمعیتى جورە بە جورە منقعتلى ستابلار چاپ ایلتدىروب نشر ايلدور، تىلىسى دە دولتلى بىر مسلمان محلەسىدە بىر ياتسو او لمادىغىن نظرە تو توب ياتسو تىكىمە حاضرلاشۇرلار، نەيىلم فالان شهرە قرائىت خانە آچدىلار، نە باشىنى آغىرىدىم ايلە گورورسەن كە هە ياندا خىرىلى ايشلەر قدم قويولىر. اما هىچ بىزىم مقدس وطنمىز اولان ساليانىڭ آدى چىكلىمىرى، بو ايش منىم يورگىمە بىر نىڭل اولوب همیشه دوشونوردىم، چوخ فىكىر ايدىندىن سورا باشلىوب بىر مەمانخانە آچدىم كە بلسە بىر نوع ايلە بىزىم شەھرمەزك آدىدە غازىتلىرى چىكلىسىون، بوندان علاوه بىر خىرىلى ايش باشلامشام كە ايندى يە كىمى بونڭ كىمى گۈزىل و منقعتلى ايش مسلمان عالىندە گورونمىيوب. مثلا : گوردوم كە مەمانخانە مزە تىرىف گۇئورىن محترم قوناقلارمىز چورك يىندىن سورا چوخ ناراحت اولورلار، گۈزلىرىن يو خۇ گىتىمير، آخرە تا علاج قالوب، دوروب گىدوب قونشو مەمانخانە لىرى كېفلنوب گلوب راحت ياتىرلر، سورا بىنە قوناقلارك بىر جور زحمتىنە و خىرى خاج پىستلىرى و يېرىمكلىرىنە راضى اولىيوب مەمانخانەك اىچىنە مەكمەن بىر مەمانخانە آچدىم، هە جورە اىچكىلىر، على الخصوص يىدى ايللىك چاھىرلار موجوددر، اميدوارم كە حىرتلى قوناقلار خىرى او زگەسە و يېرىملىز.

مەمانخانە ئىك خۆزىيىنى

اعلان

مەحرىمك ياخونلاشماغە گورە هامو شاخصى دستەلىنى دىنە زېچىر ووران، باش ياران، و شاخصى گىدىن عضولوھ معلوم ايدىرىيەك كەذىيچە آئىڭ ۲۰ سىنە دستەلىرىڭ ادارەلىرىندە حاضر اولما لىدىرلر كە لازمە بنا گىذارلىق عملە گلsson، بونى دە علاوه ايدىرىيەك كە هە كىس عضولك حقى او زىلە بىراپ گۇئور سون، عكسى صورتىنە دستەدىن قۇوولاجاقلار. آنچاق جوان و گۈزىل اوشاقلار پولىزىدە قبول اولۇنۇرلار. تىلىسى دە شاخصى دستەلىرىنىڭ صدرلىرى.

آزغۇر كىنلىكىن

دىنادە غرييە شىار چوخ اتفاق دوشور، اما من آشاغەدە نقل اىتدىگەم احوالات لاب غرييەدر، مثلا : اوچ ايل بوندان قباق نىچە ئەفر نادىنچى سخنصلەر بىزىم جماعتىك آراسىنە دوشوب باشلايدىلار مكتىدىن، علمدىن، و تۈرىدىن دم وورماگە، بىر نىچە آغ ساققلالار بولارە دىدىلەر كە: قارداش بىر ايشلەرنىڭ چىك، بىز مسلمانىق، اوروپ درسى و ياروس قاعدهسى بىزىم نىمزە گورك، يېچارە آتا بابالارمىز نە بىللىرىدى اوچتىل كىمىدى، اسقامى نىدى، دوسقا نەيە دىيرلىز، اولارك جانى: حصىر، آغ باش ملا، اوچ فلقا، زېز، زەمەر، وورهاوور. اولنمادى، بولار زەللى كىمىي ياپاشدىلار جماعتىك بوغازىندىن، بىر پارا آزقىنلاردا بولارە قوشلوب ايش باشلايدىلار : بلى، بىر دە

بر قونسۇ لخانەلە مىرزا

ايلىدە آشىپىز

مىرزا — آ بالام، بوقدر آدمە بىر بىلودان نە او لا جاق؟

آشىز — جناب مىرزا، بولقى دە واردادى!

م. — لامحالە بولقىنى بىر آز جوخ آلايدون.

آ. — سىز كە رشتەدە چوخ او لميسز، يېلىمىرسز كە چوخ چورك يېك آدمى اولدورر!

م. — آ خانە خراب رشتەدە چورك چوخ يەزلىر، دوگى يېرىلر، دى بارى دوگىنى چوخ تو كىيىدون.

آ. — بىش آدمە بوندان چوخ دوگى او لار؟

م. — آدا، نە آخماق داشورسان، بوردا بىش آدم وار؟

آ. — من دىعىدىم كە بىش آدم وار، من دىبىرۇم كە خورك بىش آدم اىچيون بىشوب، من بىش آدمە خورك بىشىرك داششىام،

ايندى هە گون بورايدە بىر قدر انگل يېلىرلار، منىم تەصىرىم نەدر؟

م. — دوغىرى دىيرلىمىش: آغانىك مالى گىدر، نو كىڭ جانى، آده خانك دوگوسى بىر آز آرتق گىتسە، يا اون بىش آدمە بىر بولقى يېرىنە بىش بولقى آلسان، جانك چىخار؟

آ. — جانم چىخماز، اما منه ضرر او لار.

م. — نىچە يانى، خان پولىن ويرمزى؟

آ. — او ويرمزى، منه اىستىرمە.

م. — نە داشورسان آده، نىچەن داشتەمىرسىن؟

آ. — اوڭا گورە كە بورانىك نەيارىنى من خاندان اجارەيە گوتورمىش گوندە بىش مناتە، داها منىم نە حقم وار خاندان آرتق پول اىستىرمە؟

م. — نىچە، نىچە؟ نەيارى اجارەيە گوتورمىسىن؟

آ. — بلى، اجارەيە گوتورمىش.

م. — ها... بىلە دىكەندا... چوخ عجب، چوخ عجب... خوب، او كە دىبىرۇن بىش آدم داششىام، آ نا انصاف! بىش آدمە ايلە بىر قدر خورك وېرىھجىسنى، او دا گوندە بىش مناتە؟

آ. — جناب مىرزا، سەمۇ ايتىمك، اندرۇن، يېرون آدملىرى، فايظونچى، نوڭىر، قورنەيچە، گلن قوناقلار و من او زۇم، نە باشىنى آغىرىدىم ايلە گون او لور كە قىخ آدمە يېك ويرىم،

م. — آ بالام، او فەندا گىرك سن گوندە اون مناتەدە جىلىگەن ضرر قوياسان؟

آ. — خىر، ضرر فىلە؟ من گوندە دورت مەنات خىرىلىوب نەيار حاضرلىورم، بىر مەنات دە او زىيمە قازانچى قالور، ايندى اىستەر كە خان يوز نەفرە خورك زاقاز ويرسون، ايلە همان او پىشىرىدىن ويرىلەجك، اىستەر هە آدمە بىر جوجە دوشە.

(لاوش)

سالىانلە ترقى

بو آخر وقتىرەدە عالم اسلامك، خصوصاً قافقازلەر نەقطەسىن مسلمانلارك گوزلىرى آچىلىوب، قباغە گىتمەك خېلىرى ايشىدىلەتكەدر،